



**Република Србија**  
**ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД**  
**Рев 18160/2022**  
**01.12.2022. године**  
**Београд**

**У ИМЕ НАРОДА**

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ана Петричевић, адвокат из..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Предраг Марковић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 246/22 од 21.07.2022. године, у седници већа одржаној 01.12.2022. године, донео је

**ПРЕСУДУ**

**ОДБИЈА СЕ**, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 246/22 од 21.07.2022. године.

**Образложење**

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П2 106/21 од 22.03.2022. године, првим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се малолетна деца ВВ, рођен ... године и ГГ, рођен ... године повере тужиоцу на самостално вршење родитељског права, тужена обавезе да тужиоцу одмах преда децу и да се одржавање личних односа мајке са децом уреди у складу са мишљењем Центра за социјални рад и на тај начин измени претходна одлука о поверавању малолетне деце, одређена пресудом Првог основног суда у Београду П2 2297/17 од 24.10.2018. године. Другим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да на име доприноса за издржавање мал. деце плаћа по 10.000,00 динара месечно, укупно 20.000,00 динара уплатом на текући рачун тужиоца почев од предаје деце па убудуће и да се измени претходна одлука о поверавању малолетне деце одређена пресудом Првог основног суда у Београду П2 2297/17 од 24.10.2018. године. Трећим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 47.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 246/22 од 21.07.2022. године, првим ставом изреке, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и првостепена пресуда потврђена. Другим ставом изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, у вези члана 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/2013 - УС, 74/13 - УС, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П2 2297/17 од 24.10.2018. године, разведен је брак парничних странака, заједничка малолетна деца поверена су мајци на самостално вршење родитељског права, тужилац обавезан да доприноси издржавању мал. деце, уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем, одређена мера заштите од насиља у породици на период од годину дана, почев од 29.01.2018. године којом је забрањено овде тужиоцу да узнемирава тужену и наложено му да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава спокојство овде тужене. Разведени супружници су наставили заједницу живота до 20.11.2020. године када је иста прекинута. Решењем Основног суда у Лазаревцу Нп бр. 166/2020 од 20.11.2020. године, према тужиоцу продужене су хитне мере привременог удаљења из стана у ..., ... улица број ..., стан број ... и забрана контактирања и приласка жртви, овде туженој, које су му изречене наредбом ПС Лазаревац број 189/20 од 20.11.2020. године због непосредне опасности да ће извршити насиље у породици, и то психичко насиље према бившој супрузи са којом је у ванбрачној заједници, пошто је 19.11.2020. године у заједничком стану у ... вербално вређао жртву због коришћења друштвених мрежа, због чега је учинилац жртву вређао, омаловажавао и у алкохолисаном стању слао увредљиве СМС поруке. Заједница живота странака је дефинитивно престала 06.01.2021. године. Мал.деца су редовно посећивала оца у периоду од фебруара 2021. године до маја 2021. године, а у мају 2021. године тужилац мал.децу није вратио мајци након викенда који су деца са њим провела, и истовремено је поднео пријаву против тужене за занемаривање малолетне заједничке деце. Према извештају лекара специјалисте психијатра од 16.08.2021. године, тужилац је актуелно у апстиненцији од алкохола и препоручена му је потпуна апстиненција и контрола код психијатра по потреби. Мал.деца су због конфликтне породичне ситуације трпела тегобе, ради чега су упућивана код психолога у надлежни дом здравља, а мал. ГГ је због интензивних страхова које је трпео у том периоду предложен континуирани третман код психолога, али како није долазио на третман, комплетна дијагностика није обављена, нити је настављен рад са њим. Мал. ВВ се први пут јавио психологу 06.11.2019. године, у ... разреду основне школе, због учесталих болова у стомаку и глави, а психолошко испитивање је указивало на ниже интелектуалне потенцијале детета уз значајно уочену разлику између вербалних и невербалних способности, био је конфузан и збуњен и изражавао је забринутост за мајку, а истовремено му је недостајао отац. Према мишљењу психолога, болови стомаку, одбијање одласка у школу, енуреза и енкопреза, може се везати за поремећај емоција и реаговање на јаке стресове, односно са несигурном и нестабилном породичном ситуацијом пуном стресова. Психолог је

предложио да се не форсира виђање са оцем у овом периоду јер се мал. ВВ жалио да га отац често зове да дође у ... код њега, а да он то не жели, али да се плаши да му то саопшти, због чега је измишљао разне разлоге да не оде, уз савет мајци да се обрати Центру за социјални рад. Према налазима и мишљењу Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење у Лазаревцу и Одељење Палилула, мајка је подобнија као родитељ, поседује адекватне капацитете, свесна је потреба деце и проблематичног понашања оца и има капацитете да се брине о правилном психофизичком развоју деце, те да нема места измени одлуке о вршењу родитељског права и да мајка треба и даље да самостално врши родитељско право над малолетном децом. У налазу је констатовано да деца због његовог великог утицаја којим је временом изградио негативну слику о мајци, показују тежњу да остану са оцем, али и да постоји очигледан утицај оца на комуникацију и виђање деце са мајком коју деца актуелно виде као недовољно заинтересовану, мајку која је окренута организацији жена жртава насиља, чији је члан, што наводе као један од разлога због чега желе да наставе живот са оцем. Отац о мајци говори у негативном контексту пред децом, користи децу како би то доказао и негативно утиче на однос деце са мајком у намери да их емотивно удаљи, занемарује образовне потребе деце, манипулише са њима како би градио негативну слику о мајци, и коначно је процењено да је мајка компетентнији родитељ и да деца треба да јој се повере на самостално вршење родитељског права. Изричит став старијег детета, мал. ГГ, који је у узрасту када има право да донесе одлуку са којом родитељем ће да живи, да жели да настави живот са оцем, јер му је једноставније да буде у ... где се налази и школа. Мал. ВВ уважава мишљење старијег брата и жели да остане са њим код оца, уз показивање великог отпора према могућности да опет живи са мајком. Оба детета су изнела своје мишљење пред судом. Дечји психолог Градског центра за социјални рад, који је присуствовао изношењу мишљења деце пред судом, изјаснио се да је мишљење мал. ГГ дато под утицајем родитеља код кога живи (оца) и да је све о чему раније говорио као о веома стресним ситуацијама, сада променио у свом изјашњењу и приказао у сасвим другачијем светлу, због чега психолог сматра да постоји утицај родитеља код кога живи, да је збуњен и да ситуацију у породици која је раније постојала не сагледава реално.

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак нижестепених судова да се у конкретном случају нису стекли услови за измену раније одлуке о вршењу родитељског права над мал. децом полазећи од налаза и мишљења надлежног органа старатељства, имајући у виду најбољи интерес мал. деце.

Чланом 3. став 1. Конвенције о праву детета прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. истог члана прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266. истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Чланом 67. Породичног закона, прописано је да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права, која се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбама члана 68.-74. Породичног закона, а суштина ових дужности права родитеља је добробит и најбољи интерес детета.

Породични закон не искључује могућност промене вршења родитељског права. Одлука о вршењу родитељског права може да се промени уколико су се значајније промениле околности након доношења те одлуке. Суд одлучујући о таквом захтеву је дужан да цени да ли је дошло до нових околности због којих је неопходно променити одлуку о вршењу родитељског права, при томе ценећи најбољи интерес детета. Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а заштита интереса детета је одлучујућа околност која се цени приликом доношења одлуке о вршењу родитељског права, односно промене одлуке о вршењу родитељског права.

Када се пође од утврђеног чињеничног стања, имајући у виду коначан налаз надлежног органа старатељства, који се уз уважавање мишљења мал.деце изјаснио у погледу вршења родитељског права, имајући у виду узраст и пол деце, њихових жеља и осећања, потреба и способност родитеља, као и процењену родитељску способност оба родитеља, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да није дошло до промењених околности, због којих би било потребно да се промени одлука о вршењу родитељског права у односу на ранију одлуку, којом су мал. деца поверена мајци, овде туженој. И по оцени ревизијског суда, у најбољем интересу мал.деце је да живе у домаћинству са мајком, уз начин одржавања личних односа са оцем на начин ближе одређен у правноснажној пресуди Првог основног суда у Београду П2 2297/17 од 24.10.2018. године .

Нису основани наводи ревизије којима се указује на садржину налаза и мишљења органа старатељства и предлог да се деца повере оцу на самостално вршење родитељског права, односно да се промени одлука о вршењу родитељског права, с обзиром да су нижестепени судови приликом одлучивања, осим мишљења мал.деце у ситуацији када су способна да искажу своје мишљење о томе са којим родитељем желе да живе, и који су се изјаснили да жели да живи са оцем, ценили и налаз и стручно мишљење надлежног органа старатељства. Наиме, суд када је у питању најбољи интерес детета не опредељује само мишљење детета, већ и друге околности које се тичу узраста и пола детета, потреба детета, као и способност родитеља да задовољи потребе детета, што су нижестепени судови, а супротно ревизијским наводима, на правилан начин ценили и за своју одлуку дали довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и овај суд. Код утврђеног да је мишљење мал. ГГ да жели да живи са оцем дато под притиском и у страху, те под утицајем оца и као такво није аутентично и не представља слободно изражену вољу, ревизијски наводи о погрешно примени материјалног права из члана 60. став 4. Породичног закона су оцењени као неосновани. Нижестепени судови су сходно императивној одредби члана 270. Породичног закона, били дужни да затраже мишљење надлежног органа старатељства, па су у склопу осталих изведених доказа, руководећи се најбољим интересом малолетне деце у смислу члана 6. и члана 266. Породичног закона, донели правилну и на закону засновану одлуку.

Остали наводи ревизије, којима се указује да се против тужиоца не води кривични поступак због насиља у породици, представљају понављање навода који су истицани у жалби против првостепене пресуде, које је другостепени суд правилно оценио као неосноване и за ту оцену дао јасне и довољне разлоге, које овај суд у свему прихвата.

Из напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија  
Марина Милановић,с.р.**

За тачност отправка  
управитељ писарнице  
Марина Антонић